

28.04.2014 MKM, RIA, ARENDAJAD

Osalejad:

MKM (ITAO), RIA(RIHA, DVK), AKI

Arendajad: InterInx OÜ, Nortal AS, Webware OÜ, Helmes AS, UpTime OÜ, Edisoft Estonia OÜ

Päevakorra teemad:

1. Klassifikaatorite kasutuselevõtt

1.1. Juurdepääsupiirangu klassifikaator:

viide: [Juurdepääsupiirangute loend \(klassifikaatorid\)](#)

AKI – Loend on koostatud, arendajatelt tagasisidet ei tulnud. Loend on mahukas, asutused on selle üle vaatanud ning AKI korrastanud. Alused, mida edastati, oleks tarvis nüüd veelkord üle vaadata. AKI ei saa garanteerida, et loend sisaldab kõik aluseid, kuna kontrollisime ainult neid, mis meile edastati ja ise me neid aluseid seadustest ei otsinud. Seega ei saa välistada olukorda, kus loend mõne asutuse poolt kasutatavat piirangu alust ei sisalda.

Kui asutustes on midagi, mida siin loendis pole, siis andke ASAP teada!

MKM – Klassifikaatori juurutamisel peab saama puudu olevad alused juurde lisada ning ootame arendajatelt ka sellekohast tagasisidet. Kui kehtestame midagi, siis vastavalt AvTS-le – tuleb planeerida ka kasutuselevõtmine. Kas peaksime kehtestama ülemineku aja?

AKI – kõik alused, mis on loendis märgitud punasega, on kehtetud ja need tuleb eemaldada olemasolevatest süsteemi-loenditest hiljemalt 01.01.2015.

Punasega märgitud aluste eemaldamine on dokumendis põhjendatud, kui tekivad sisulised vastuväited, siis pöörduda AKI poole.

Kasutajad peavad jälgima, et DHSis poleks kasutusel valesid aluseid, mis on kehtetuks kuulutatud.

Arendajad: kehtetute aluste eemaldamine olemasolevast loendist on võimalik ning seadistatav.

Asutused saavad seadistamise ise ära teha. Kui asutused jäävad hätta, siis arendajad on nõus abistama tehnilistes küsimustes ning seadistamisel.

AKI - Ei tohi unustada, et piirang võib olla tegelikult kehtiv, kuid märgitud alus vale.

Kommunikatsiooni osas:

AKI ja MKM kommenteerib erinevatest listidest ning DVK kaudu kõigile DVK kasutajatele.

Arendajate teavitamine on samuti vajalik.

Masinloetavat klassifikaatorit veel pole – hetkel lihtsalt loend.

InterInx – arendajad võivad pakkuda abi klassifikaatori kooskõlla viimisega ning masinloetava loendi loomisel.

InterInx palub erinevate andmete kogumisel (nt. Küsitlused, statistika jne), muudatuste tegemisel eelteavitada arendajaid, et vältida kasutajatoe ülekoormamist. Arendajad paneksid vajalikud aruanded, juhendid üles.

MKM - Me ei arva, et kõik peaks käima arendajate kaudu. Iga asutus peab siiski ise saama vajalikud aruanded kätte omaenda loodud andmete pealt.

***

Nortal: Üleminek uuele klassifikaatorile peab olema ette planeeritud, nt. vana klassifikaator kehtib kuni .... ja alates sellest kuupäevast kehtestatakse uus.

Need, kellel on suur kliendibaas, vajavad kindlasti rohkem aega üleminekuks.

Üleminek peab toimuma etapiti:

1. olemasolevate andmete parandamine, olemasolevast klassifikaatorist kehtetute aluste eemaldamine, et

- vältida valede aluste kehtestamist/ andmete tekkimist.
2. masinloetava klassifikaatori loomine, testimine, registreerimine
3. uue klassifikaatori kasutusele võtmine.

Kas klassifikaator võib muutuda?

Jah, loendi info on avalikustatud kõigile, kuid vajab veel üle vaatamist ning vajadusel peame klassifikaatorit täiendama.

Loendist tekib teenus - masinloetav loend.

Kui klassifikaatorisse/loendisse peaks tekkima täiendusi, siis AKI teavitab.

MKM – JuM-iga oleme samuti rääkinud, et seaduse muudatuste korral teavitaksid nad MKMi ja AKIt, kui tekib uus alus või kui vana kaob.

xml faili muutmine ja viimase seisu uuendamine - kui sisu on paigas, siis uue välja lisamine klassifikaatorisse ei tohik tekitada probleeme (administraatori õigused, haldusliidese loomine?).

Klassifikaatori protsess - masinloetava kuju loomiseks on vajalik xml.

MKM - Masinloetav tunnus ei tohi olla seaduse paragrahv, vaid ikka uus, masinloetav tunnus.

Väärtus, mille alusel saab teostada lõppkuupäeva märke.

Sisu - AKI

Haldaja – MKM

Masinloetav kuju, tehniline lahendus – RIA (või RIA poolt tellitav töö).

Kuvamine kasutajale - loendid peavad olema ühetaolised. Imporditakse terve loend, aga kasutajale nähtavus võiks olla vastavalt asutuse vajadustele konfigureeritud.

Määrata väljade pikkus, nt „sisu“ väljale. Klassifikaator peaks olema grupeerimise võimalusega/ eraldatav – nt. seaduse järgi, märksõnade kaupa (nt. Isikuandmed). Selleks on vaja seaduse lühend eraldada, nii et eraldi jääb seaduse lühend ning sellest eraldi seaduse paragrahv, lõige ja punkt. Paragrahvi, lõiget ja punkti ei pea omavahel eraldama. Milline alus on sagedamini kasutatav - kasutaja liidese mugavdamine.

Kasutajatega/sisu inimestega tuleb läbi arutada, kuidas koodiloendit kuvada – piirangute sisu, pikk nimetus, kas vajatakse ka märksõnu (nt Isikuandmed).

Avalikustamine ja vaade kodanikule

- kas tekst on sama, mis on nähtav ametnikule?

Vajalik selgitav tekst, sisu selgemaks – **siinkohal ootame soovitusi AKI poolelt.**

Tähtaeg – tuleb anda mõistlik juurutuse aeg – soovitatavalt aastavahetus, kui algab uus asjaajamisaasta.

Rakendatavuse finantseerimis allikas. (IÜA, SF toetus?)

Oleneb, kui suureks tööks arendust hinnatakse ja kuidas seda rakendada.

Kas saab lahendada versiooni uuendusega?

Ootame hinnangut arendajatelt töö mahu kohta. Hinnang peab olema objektiivne.

Arendajad: saavad hinnangu anda siis, kui teoreetiline prototüüp on valmis. Samas ei tohiks protsess venida.

1.2. Dokumendivahetusviisid

Vajalik statistika tegemiseks, probleemiks erinevad dokumendi laekumise viisid: e-mail, post/paber, tähtkiri jne. Ettepanek luua klassifikaator, mida saaks lisaks DHS-idele kasutada ka teised IS-d.

Dokumendivahetusviisid vajavad ühtlustamist. Sh. muud viisid nagu IS-desse dokumentide üles/alla laadimine jne. Tuleb vältida topelt dokumendi saatmist.

Paber VS e-dokument, e-post VS masinloetavad andmed.

Tähtkiri/kuller – need tuleb ära defineerida ja anda asutustele teada.
Siinkohal sõltub väga palju asutuse spetsiifikast. **MKM võtab teema ülesse/töösse.**

Webware – Soovitus mõelda universaalsemalt. - ka dokumente mida tavaliselt ei saadeta? mitu saatmisviisi korraga jne.

IS-de korral tuleb kaaluda liidestamist DVK-ga. (Nt. e-toimik on mõnel asutusel toodud eraldi saatmisviisina, tegelikult tähendab see käsitsi üles- ja allalaadimist).
RIA suhtleb omaltpoolt RIK/JuMiga IS-de liidestamise osas.

Probleeme võib tekitada vanade saatmisviiside konverteerimine uuteks.

1.3. Dokumendiliigid – tekitatakse koodiloend, MKM tegeleb. Luuakse nende liikide põhjal, mis on kirjeldatud ja mida DVK kaudu vahetatakse.

Muu teema:

*Piirangu mäрге: Euroopa sisene piirang.

Hetkel valikus ainult: AK, Avalik.

Tuleb läbi mõelda, kuidas käituda EU-siseste piirangute puhul. (Hetkel kasutab Eesti Pank)

EU sisene – lisame AK tunnuse?

Eesti Panga dokumendid - EU tunnusega (restricted dokumendid) – dokumendil peaks aga olema kaks piirangut - Eestis AK ja Euroopa piirang.

Kasutusel pangasisestel dokumentidel - välismaal oma alused. (Vt. KaitseM- salastatud välisteabe klassifikaator).

MKM – kui lisada välisriigi piirang, siis see võiks olla DVK kapslis eraldi: **Eesti piirang ja välisriigi piirang.** Välisriigi piirangu all on eraldi omad tunnused, kus ei pruugi olla piirangu alust, tähtaega vms.

2. DHSi RIHAs registreerimine

Arendajad peavad kirjeldama standardlahenduse RIHAs ning asutused, kes standardlahendust kasutavad, registreerivad kasutajaks. Vajalik metaandmete vastavuse võrdlemine metaandmete loendile.

Täpsema juhendi arendajale (DHSi RIHAs registreerimiseks) leiate siit:

https://www.ria.ee/public/RIHA/DHSi_kirjeldamine_RIHAs_v1.pdf

MKM - kasutajaks registreerimise juhendit (asutustele) testiti Rakvere teabepäeval. Hetkel on viidud sisse parandused ja uus testimine toimub Tartus, Paides (teabepäevade raames).

Tagasiside: Nõuded ISKE-le – asutused pole teadlikud. Paljud kasutajad ootavad ka Amphora registreerimist. Samuti puudub kasutajatel mõnikord teave selle kohta, kes on nende DHSi majutaja.

3. EDHS miinimumnõuded

MKM - Nõuded on koos, arendajatelt on tulnud nii toetust kui kriitikat.

Keeruline juhised - näitab, mis taseme süsteemiga on tegemist ning mida peaks tegema, et uuele tasemele saada.

Hetkel on saadetud lõplikult paika pandud komplektid ning arendajad pidid võrdlema oma süsteeme, vastavust miinimumnõuetel C-komplektil.

MKM ootab tagasisidet arendajatelt, kui mingis osas ei peaks süsteem vastama c-tasemel nõuetele.

Arendajate hinnangul on c-tase kaetud. Kuna hinnangut küsiti ka asutustelt, on juhte, kus arendaja hinnangul vastab C-tasemele, kasutaja hinnangul aga mitte. Edisoft ei ole miinimumnõuete dokumendiga tutvunud.

(Lisatud manusena. Kollasega on nõuded, mille kohta arendaja või asutuse tagasiside, et ei vasta, või et neil

tekkis küsimus. Oranžiga on muudetud nõuded.)

Kohustuslikud e. täidetud peavad olema c-taseme nõuded.

Muu info: mittefunktsionaalsed nõudeid vaatas üle ja täiendas A. Kütt (RIA). Arendajad: Lisatud nõue 11.3.7 on arhitektuurinõue. Kui seda nõuda DHSidelt, tõstab see oluliselt hanke hinda. MKM: Kui mõne nõude kohta on vastuväiteid, palun saata põhjendus..

4. ddoc-lt - b-docile ülenimeku planeerimine DHSides

Oluline on analüüsida, mismoodi antud muudatust (ddoc-bdoc) teostada avalikus sektoris kasutusel olevates dokumendihaldussüsteemides ja infosüsteemides, mis menetlevad ning võimaldavad digitaalselt allkirjastada dokumente.

ADITis, DHSides ja teistes infosüsteemides, tuleb lisaks sellele, et IS(DHS)-s allkirjastamisel tekiks bdoc-fail, teha ka muudatus, et valideerida ära kõik seni allkirjastatud ddoc-failid.

(Vajalik eelanalüüs: Tagasiulatuv allkirjastamine – ohud, vajadused, riskid ja tõenäosus).

Arendajad ootavad riigi suunda.

Taustainfot:

arendajate infokiri 4 ja 5: <http://id.ee/index.php?id=30010>

Toimus ka infopäev https://www.ria.ee/id-kaardi-baastarkvara-teabepaev/?op=training_detailview

9. jaanuari RIA uudis <https://www.ria.ee/uuring-eestis-tuleb-2-5-aasta-jooksul-valja-vahetada-mitmed-krptolahendused/>

Meedias: <http://e24.postimees.ee/2655992/uuring-eestis-tuleb-lahiaastatel-valja-vahetada-mitmed-krptolahendused>

Hetkel uuritakse ddoc-bdoc ülemineku majanduslikku mõju.

Alternatiivlahendusena SignWise?

5. e-arve täiendused (eesti.ee; DHS)

Täpsem info: Uuringu hange: Masinloetavatele e-arvetele üleminek era- ja avaliku sektori vahel (valmisolek ja vajadused) <https://riigihanked.riik.ee/register/hange/150465>

Uuringusse tuleks kaasata ka arendajaid.

Muu info: e-arvete projekt:

Kurdetakse, et **DVK kaudu e-arvete andmete liikumine ei toimu reaalselt** – otse liidestus on kiirem. Huvi arvete menetlemiseks on olemas. **Arvete menetlemine DHSis – kas see on õige?**

Reaalne kasutuselevõtmine on hetkel e-arvete puhul realiseerimata. **Seadistused süsteemides** – E-arvete projekt on olnud liiga spetsiifiline asutuste lõikes.

6) e-dokumendivahetuse projekti jätkutegevus

1. DVK, ADIT arenduste live pärast edukat testimist
2. asutuste DHSide live planeerimine, RIA annab ise märku, millal laivi minna (Kokkuleppel, üks DHS korraga)
3. Töödele kehtib garantii 1 aasta. Juurutamise tugi 1 kuu.

Tööd peavad olema juurutatud ka teistele sama DHSi kasutajatele. Sharepointi puhul on probleem versioonis.

RIA annab teada kõigile DVK kasutajatele uutest arendustest (ADIT võimekus, DVK kapsel, DHS-DVK

dokumendivahetuse mugavdamine).

Versiooni uuenduse saamiseks tuleb pöörduda oma arendaja või RIA poole. Arendajate kinnitusel saavad kõik DHSi kasutajad uuendused peale ja DVK kapsli saab pärast pilootimist probleemideta kasutusele võtta. Osa vähem kasutatavaid DHSe on katmata. Helmes tõstatab küsimuse DVK kapsli juurutamisest SharePointi kasutajate juures.

Probleemid: erinevad süsteemi versioonid; ajakulukas bürokratia, millest kannatab RIA usaldusväärsus partnerina. RIAlt oodatakse lepingute sõlmimise/arvete tasumise tähtaegade ülevaatamist, protsesside parendamist. Hetkel on tööd sisseostetavad, RIA enda tehniline võimekus on puudulik. Seaduse (HMS) muudatused seoses ADITiga – DVK, ADIT, eesti.ee toimimine on oluline.

JuM/MKM koostöö käib, HMS on muutmisel, mitu ühist seisukohta – sh. elektrooniline kättetoimetamine – koostatakse ühine memo. Antud teemat on toetanud ka AKI, Viljar Peep esitab selle ka kantsleritele.